Rijk van hart

Voorzitter,

We gaan vandaag eens heel ver terug in de tijd. Naar het jaar 334.

We bevinden ons bij de Franse stad Amiens. Het is koud. Een jonge Romeinse soldaat komt bij de stadspoort een arme man tegen. De man heeft nauwelijks kleding en zit te bibberen van de kou.

De soldaat heeft geen geld bij zich. Maar hij heeft wel een mantel.

Hij pakt zijn zwaard, snijdt zijn mantel doormidden en geeft de helft aan de man.

Volgens de overlevering was die soldaat Martinus. De man die wij tegenwoordig kennen als Sint-Maarten.

En bijna 1700 jaar later vieren we zijn verhaal nog steeds. Ook hier in het Westerkwartier. We hebben vandaag zelfs de tijd van onze raadsvergadering erop aangepast.

Maar waarom begin ik bij Sint-Maarten, terwijl we vandaag de begroting voor 2027 bespreken?

Omdat dit oude verhaal ons iets belangrijks leert.

Je hoeft niet veel te hebben om iets voor een ander te kunnen betekenen. Maar je moet wel bereid zijn te delen wat je hebt.

En voorzitter, dat is eigenlijk precies waar het vandaag om draait.

Ik wil namens VZ drie dingen naar voren brengen.

Ten eerste: wat onze gemeente écht waardevol maakt.

Ten tweede: wat onze inwoners nodig hebben om hier prettig te kunnen blijven wonen en werken.

En ten derde: hoe we verstandig omgaan met het geld dat we daarvoor hebben.

Laat ik beginnen met dat eerste.

Wat maakt het Westerkwartier eigenlijk zo waardevol?

Zijn dat onze wegen? Onze gebouwen? Onze voorzieningen? De omgeving?

Natuurlijk zijn die belangrijk.

Maar uiteindelijk zijn het vooral onze mensen.

De vrijwilligers die iedere week klaarstaan bij de sportvereniging. De buren die naar elkaar omkijken. De ondernemers die werkgelegenheid bieden. En de boeren die al generaties lang zorgen voor ons landschap en onze voedselvoorziening.

Dat noemen we hier noaberschap. Niet omdat het moet, maar omdat we het vanzelfsprekend vinden om naar elkaar om te kijken.

En juist nu onze financiële mogelijkheden beperkt zijn, moeten we daar zuinig op zijn.

Want een dorpshuis is meer dan een gebouw. Een sportvereniging meer dan een kostenpost.

En een vrijwilliger? Die kun je misschien niet op de balans zetten, maar probeer het maar eens zonder!

We moeten dus niet alleen kijken wat iets kost, maar ook wat het ons kost als we het níét doen.

En daarmee kom ik bij mijn tweede punt.

Wat hebben onze inwoners nodig om hier prettig te kunnen blijven wonen en werken?

Voorzitter,

Goed bestuur begint voor VZ niet bij mooie beleidsstukken, maar bij wat inwoners ervan merken.

Neem de woningbouw.

We spreken over een ambitie van 375 woningen per jaar. Een mooi streven. En we zien dat er hard gewerkt wordt om dit mogelijk te maken.

Maar achter die aantallen zitten mensen. Jongeren die in hun eigen dorp willen blijven, ouderen die kleiner willen wonen en gezinnen die hier een toekomst willen opbouwen.

Want woningbouw gaat niet alleen over hoeveel huizen we bouwen, maar vooral over VOOR WIE we ze bouwen.

Daarom zijn betaalbare woningen en kansen voor onze eigen inwoners voor VZ zo belangrijk.

Er wordt gewerkt aan een huisvestingsverordening en een volkshuisvestingsprogramma. Daarin komen ook de voorrangsregels voor urgente woningzoekenden aan bod.

Maar VZ wil óók dat mensen met binding aan hun eigen dorp of kern, waar mogelijk voorrang kunnen krijgen bij nieuwbouwwoningen.

Daarom onze vraag aan het college: wanneer kan de raad deze plannen verwachten? En op welke manier wordt onze wens voor kernbinding bij nieuwbouw uitgewerkt, naast een eerlijke verdeling tussen urgente groepen en andere woningzoekenden?

Maar met woningen alleen zijn we er niet.

Een leefbaar dorp heeft ook werkgelegenheid, verenigingen en voorzieningen nodig.

Daarom moeten ondernemers kunnen blijven ondernemen. Niet alleen op bedrijventerreinen, maar ook daarbuiten.

En dat geldt zeker voor onze boeren.

Landbouw hoort bij het Westerkwartier. Bij onze economie, ons landschap én onze manier van samenleven.

Daarom moeten we zorgvuldig omgaan met landbouwgrond en zorgen voor een verstandig evenwicht tussen natuur, landbouw en leefbaarheid.

Geen regels om de regels. Maar oplossingen die in de praktijk werken.

Ook bij de plannen voor verdere gaswinning in het Westerkwartier zien we hoe belangrijk het is om op te komen voor onze inwoners. We waarderen dat het college zich samen met de provincie en het waterschap kritisch opstelt tegenover verlenging van de vergunning, zolang belangrijke informatie over de gevolgen ontbreekt.

Want een dorp blijft niet leefbaar door het er alleen maar over te hebben. Daar moet je ook iets voor doen.

Voorzitter,

Dan mijn derde punt. En dat raakt misschien wel de grootste uitdaging van deze begroting.

Hoe gaan we verstandig om met het geld dat we hebben?

Want net als Sint-Maarten kunnen ook wij datgene wat we hebben maar één keer verdelen.

We realiseren ons dat het college voor een lastige financiële opgave staat. De kosten blijven stijgen, terwijl de ruimte voor nieuwe plannen beperkt is.

En laten we niet vergeten dat er iedere dag ontzettend veel goed gaat binnen onze gemeente. Vaak zonder dat we daar als raad iets van merken. Daar mogen we best waardering voor hebben.

Maar juist omdat we willen behouden wat goed gaat, moeten we ook kritisch blijven.

De tweede bestuursrapportage laat opnieuw zien waar een van onze grootste financiële zorgen zit: de jeugdzorg.

Al jaren zien we de kosten stijgen. Ook dit jaar lukt het nog niet om die stijging voldoende te beheersen.

Kinderen die hulp nodig hebben, moeten die natuurlijk krijgen. Maar we moeten ook kritisch blijven kijken of die hulp passend is, en of het geld goed wordt besteed.

Daarom vragen wij het college: welke maatregelen worden ingezet om de kosten van de jeugdzorg beter te beheersen? En wanneer kan de raad beoordelen of deze maatregelen daadwerkelijk effect hebben?

En die kritische blik moeten we ook op onze eigen gemeentelijke organisatie richten.

We leven in een tijd waarin kunstmatige intelligentie, AI, zich razendsnel ontwikkelt.

Dat biedt kansen om processen eenvoudiger te maken, medewerkers te ondersteunen en de dienstverlening aan inwoners te verbeteren.

Juist nu sommige vacatures moeilijk te vervullen zijn, moeten we kijken hoe we het werk slimmer kunnen organiseren.

Want de oplossing is niet altijd harder werken. Soms moeten we vooral slimmer werken.

Dat kan helpen om papierwerk te verminderen, processen te versnellen en mogelijk ook de afhankelijkheid van externe inhuur te verkleinen.

Niet omdat techniek het menselijke contact moet vervangen. Juist om meer tijd over te houden voor dat menselijke contact.

Welke kansen ziet het college om met nieuwe technologie, zoals AI, de dienstverlening te verbeteren en kosten te besparen? En hoe worden eventuele financiële voordelen meegenomen in toekomstige begrotingen?

Voorzitter, alles wordt duurder.

Dat merken wij als gemeente. Maar onze inwoners merken dat iedere dag. Bij de boodschappen, aan de pomp, de energierekening en alle andere vaste lasten.

En als onze inwoners de broekriem moeten aanhalen, dan mogen ze van hun gemeente verwachten dat die OOK kritisch naar haar eigen uitgaven kijkt.

Want voordat we onze inwoners vragen om meer te betalen, moeten we eerst goed kijken waar we zelf minder kunnen uitgeven.

Daarom blijft de betaalbaarheid van onze gemeente voor VZ een belangrijk uitgangspunt.

Onze inwoners betalen al genoeg. We willen verdere verhogingen van de gemeentelijke woonlasten dan ook zoveel mogelijk voorkomen.

En waar we door slimmer afval inzamelen EN verwerken geld kunnen besparen, moeten onze inwoners daarvan profiteren.

We weten dat de begroting voor 2027 sluitend is gemaakt met geld uit onze reserves. Maar daarmee zijn de financiële uitdagingen voor de jaren daarna niet opgelost.

Want uiteindelijk gaat het niet alleen om een sluitende begroting.

Het gaat om wat we met dat geld voor onze inwoners mogelijk maken.

Voorzitter,

Ik begon vandaag met Sint-Maarten.

Een jonge soldaat die gaf van wat hij wél had.

En eigenlijk komen mijn drie punten daar weer bij elkaar.

Zuinig zijn op de mensen die onze gemeente waardevol maken. Ruimte geven aan onze inwoners en ondernemers. En verstandig omgaan met het geld dat we samen opbrengen.

Ik heb vandaag een mandje meegenomen met kleine hartjes. Allemaal verschillend van kleur. Net als onze inwoners, onze dorpen èn de mensen hier in deze raad.

We hoeven het niet overal over eens te zijn. Maar we kunnen wel allemaal iets betekenen voor een ander.

Daarom wil ik iedereen uitnodigen om straks een hartje uit dit mandje te pakken.

Niet om zelf te houden, maar om door te geven aan iemand in het Westerkwartier die voor jou van waarde is.

Een vrijwilliger, een mantelzorger, een buurvrouw. Of iemand die gewoon wel eens wat waardering kan gebruiken.

En vertel diegene vooral waarom je juist aan hem of haar hebt gedacht.

Want noaberschap zit niet alleen in grote plannen of mooie woorden. Soms begint het met een heel klein gebaar.

En voorzitter, de grootste rijkdom van het Westerkwartier staat NIET op onze balans.

Die zit in onze mensen.

Sint-Maarten deelde zijn mantel. Laten wij vooral niet vergeten wat we met elkaar te delen hebben.

Dank u wel, voorzitter.